

HYVINVOINTIRAPORTTI

2025

Kangasniemi

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 INDIKAATTORITIEDO	3
2.1 TEA-viisari.....	4
2.2 HYTE-kertoimen tulosindikaattorit	5
2.3 HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit	6
2.3.1 Kuntajohto.....	7
2.3.2 Perusopetus (päivittyy keväällä 2026)	9
2.3.3 Liikunta.....	10
2.3.4 Kulttuuri	11
2.3.5 HYTE-kertoimen toteuma	13
3. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI VUODEN 2025 OSALTA	13
3.1 Arjen turvallisuuden edistäminen.....	13
3.2 Hyvän elämän edellytysten luominen	18
3.3 Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen	23
3.4 Kunnassa toteutettuja yleistä hyvinvointia, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistäviä toimenpiteitä ja toimintoja, jotka kohdistuvat kaikenikäisiin.....	27
3.5 Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi vuonna 2025 ...	28
4 EHKÄISEVÄÄN PÄIHDETYÖHÖN LIITTYVÄT TOIMENPITEET 2025	30
4.1 Ehkäisevä päihdetyö	30
4.2 Tiedottaminen.....	30
4.3 Kampanjat, tapahtumat ja tilaisuuden vuoden 2025 aikana	31
4.4 Yhteistyö Eloisan kanssa – Vinkki-terveysneuvonta.....	32
5 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT	32
6 RAPORTIN VALMISTELUN AIKANA KUULTUJA ASiantuntijoita	33
7 VUOSIRAPORTIN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN	33

1 JOHDANTO

Kuntien tulee laatia valtuustokaudelle hyvinvointikertomus- ja suunnitelma yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Hyvinvointikertomuksen tarkoitus on toimia kunnassa johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön perustana. Valtuusto hyväksyy laajan **hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman** kerran valtuustokaudessa.

Valtuustolle raportoidaan vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutuneista toimenpiteistä.

Kunnan lakisääteisiä tehtäviä ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö kuntatasolla siltä osin, kun tämä tehtävä sisältyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan tehtäviin kuuluu myös yhteistyön tekeminen hyvinvointialueen kanssa. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612 / 2021.)

2 INDIKAATTORITIEDO

Indikaattoritieto on koottu yhteistyössä monialaisen hyvinvointityöryhmän kanssa.

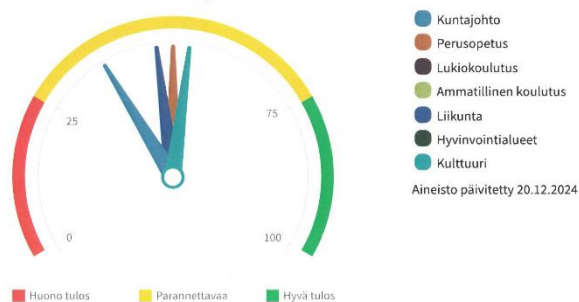
TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämisasiivisuutta. TEAviisari on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä, joka tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Palveluun kootaan säännöllisesti tiedot suoraan kunnista ja tilastoista. TEAviisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. (TEAviisari 2022, THL 2022.)

Kunnille on otettu vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi sen mukaan, miten kunnissa toteutetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

2.1 TEA-viisari

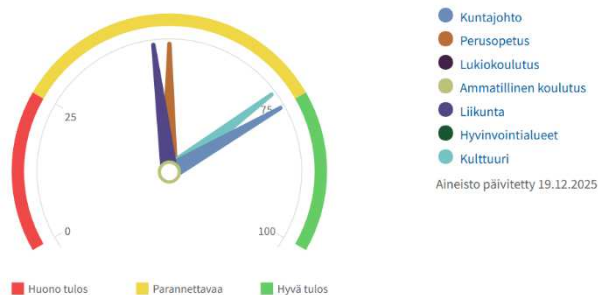
TEAvisari mittaa kuntien terveydenedistämisasiivisuutta seitsemältä toimialueelta. Nämä ovat hyvinvointialueet, kuntajohto, perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta ja kulttuuri. Alla oleva kuva antaa yleiskuvan terveydenedistämisasiivisuudesta. Tarkemmat TEAvisarin vertailutiedot löytyvät [Tulokset - TEAvisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Kaikki sektorit : Kangasniemi 2024

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kaikki sektorit	48	74	68	67	70
Kuntajohto	37	84	85	84	83
Perusopetus	50	68	73	67	64
Lukiokoulutus	..	..	70	69	65
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	64
Liikunta	47	78	55	35	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	59
Kulttuuri	53	71	57	78	72

Kaikki sektorit : Kangasniemi 2025

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kaikki sektorit	60	75	70	62	72
Kuntajohto	75	76	84	70	87
Perusopetus	50	68	73	65	64
Lukiokoulutus	..	73	64	65	69
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	66
Liikunta	47	78	55	35	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	59
Kulttuuri	72	81	72	77	77

Arviointi

TEAvisari osoittaa, että Kangasniemen kunnassa hyvinvointityön kokonaisuudessa on edelleen kehitettävää. Kehitettäviä osa-alueita ovat järjestöyhteistyön vahvistaminen, päätösten ennakkoarvioinnin käyttö sekä kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen. Lisäksi kuntajohdon osalta terveyden ja hyvinvoinnin organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa tulee avata enemmän.

Perusopetuksessa on käytössä pitkät välitunnit ja erityisesti yläkoulussa koulunuorisotyötä on lisätty. Nuorisotoimi on panostanut myös alakoulu/yläkoulu väliseen nivelvaihteyöhön 5.-6. -luokkalaisille järjestetyn Junnuklubin myötä. Nuorisotoimi on jalkautunut myös alakouluille osallistumalla erilaisiin tapahtumiin, jolloin tavoitteena on tutustua jo alakouluikäisiin. Nuorisotoimi tekee jatkuvaa palveluohjausta tilanteen vaatiessa ja yhteistyö oppilashuollon kanssa on toimivaa. Perusopetuksen saatavilla olevat TEAvisarin tulokset ovat vuodelta 2023. (16.1.2026)

Liikunnan tulokset ovat vuodelta 2024.

Kangasniemen lukion TEAvisarikyselyn tuloksia ei ole julkaistu.

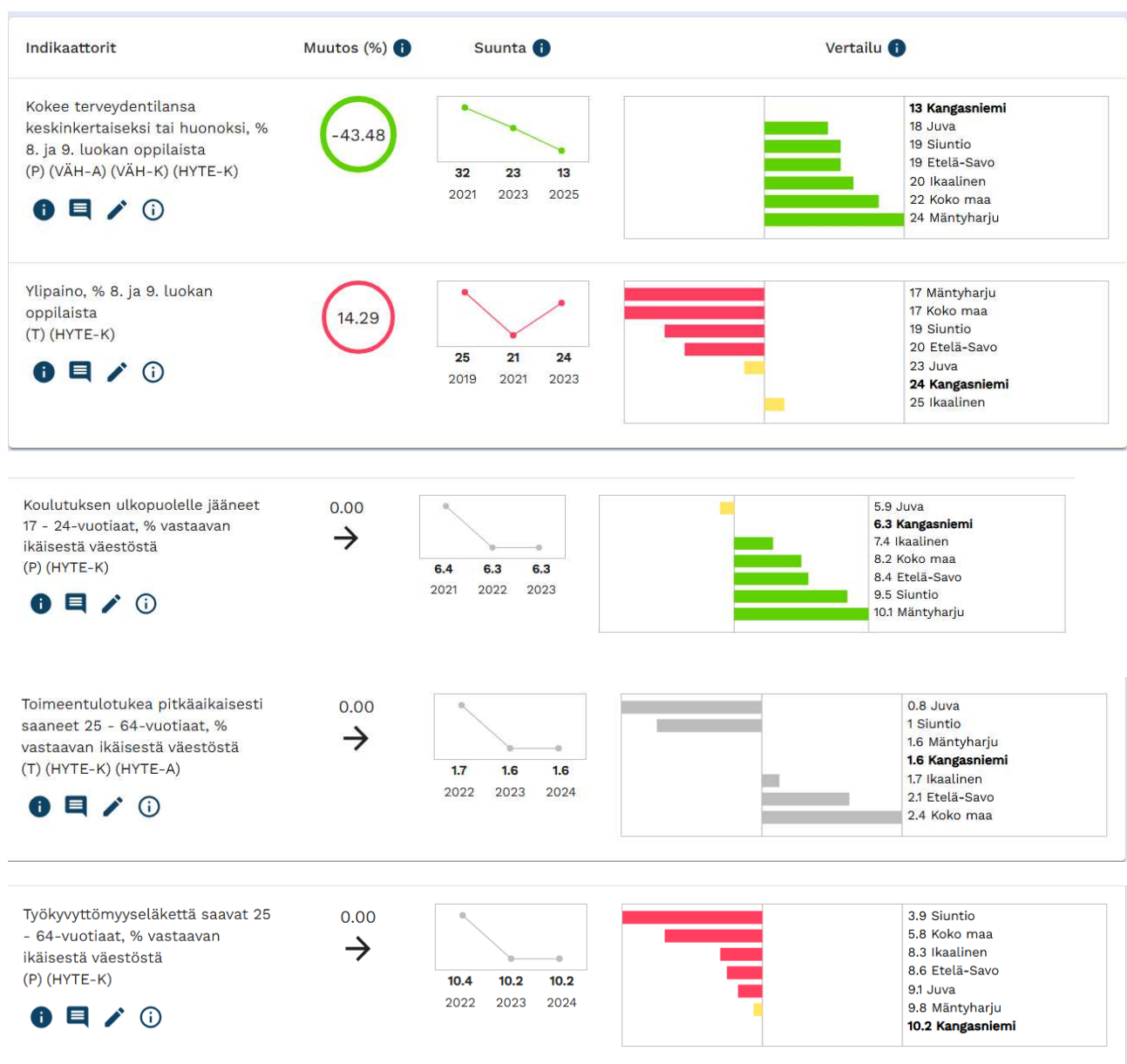
Kangasniemen kunnan kulttuuritoimen kehittämisessä tulee kiinnittää huomiota taiteen hankkimisen prosenttiperiaatteeseen, kulttuurin kehittämiseen strategioissa, valtakunnallisten kulttuuristrategioiden käsittelyyn johtoryhmässä ja luottamushenkilöhallinnossa sekä taloudelliseen tukemiseen kulttuuriosallistumisen mahdollistamiseksi.

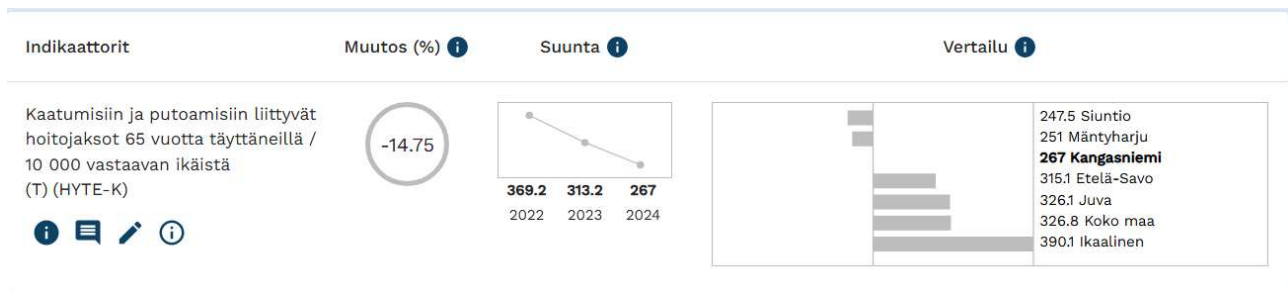
Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan järjestöavustukset (liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimi) ovat säilyneet ennallaan

2.2 HYTE-kertoimen tulosindikaattorit

Tulosindikaattorit mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit on valittu niin, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin. Eri ikäryhmät ovat edustettuina, jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen. Tulosindikaattoreissa mitataan lähtökohtaisesti muutosta. Tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia aikaan. (THL 2024.)

Arviointi

Kangasniemellä 8. ja 9. luokan oppilaista terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi kokevien määrä on laskenut 23,5 prosentista 13 prosenttiin. Verrokkikuntiin nähden tilanne on hyvä. Samaan aikaan ylipaino on kyseisissä ikäluokissa noussut vuodesta 2021 (21,2 %) ollen 24,5 % vuonna 2023. Vuoden 2025 lukua ei ole saatavissa. Verrokkikuntiin nähden tilanne on toiseksi huonoin. Liikuntaa on lisätty yläkoulussa vuoden 2025 aikana edelleen pitkillä välitunneilla. Ravinnon merkitystä kasvavan nuoren elämässä tulee tarkastella ja miettiä, miten asiaan voidaan yhteistyössä vaikuttaa.

Koulutuksen ulkopuolella jääneiden 17–24-vuotiaiden osuus on pysynyt ennallaan edelliseen mittaukseen nähden. Se on myös kohtuullisen hyvällä tasolla verrokkikuntiin nähden. Vuoden 2025 lukua ei ole saatu.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on pysynyt ennallaan ollen 1,6 % vuonna 2024. Verrokkikuntiin nähden luku on kohtuullinen. Koko maassa luku oli vuonna 2024 2,4 % ja Etelä-Savossa 2,1 %.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on säilynyt ennallaan ollen 10,2 % vuonna 2024. Luku on verrokkikuntiin nähden suurin. Vastaava luku koko maassa on 5,8 % ja Etelä-Savossa 8,6 %. Yleisimmät diagnoosit työkyvyttömyyseläkkeiden taustalla ovat mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000:een vastaavan ikäiseen henkilöön indikaattori ilmaisee vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaalahoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitajaksojen lukumäärän kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohden. Väestötietona käytetään keskiväkilukua eli kahden peräkkäisen vuoden väkiluvun keskiarvoa. Kangasniemellä luku on pienentynyt viimeisten vuosien aikana ollen 267 vuonna 2024. Luku on verrokkikuntiin nähden kolmanneksi pienin. Koko maassa luku on 326,8 ja Etelä-Savossa 315,1.

2.3 HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn nykytilannetta. Prosessi-indikaattoreista neljä kuvaa terveyden edistämistä peruskoulussa, viisi liikuntatoimessa, viisi kuntajohdossa ja yksi kulttuuritoimessa.

Prosessi-indikaattorit on kerätty THL:n TEA-tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista.

Toimintaa kuvaavien indikaattoreiden määrä on kohtalaisen suuri, jotta toimintaa voidaan arvioida mahdollisimman laajasti. Valitut indikaattorit mittaavat laajasti tekemisiä aina johtamisesta,

seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Tärkeää on myös työn pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus.

Sitoutuminen kuvaa strategiatasolla organisaation sitoutumista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, esim. näkyvyyttä erilaisissa asiakirjoissa sekä kansallisten ohjelmien hyödyntämistä.

Johtaminen kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa.

Seuranta ja tarveanalyysi kuvaa vastuuväestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seurantaa ja tarveanalyysia väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.

Voimavarat kuvaavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resursointia esim. henkilöstön mitoitusta ja osaamista.

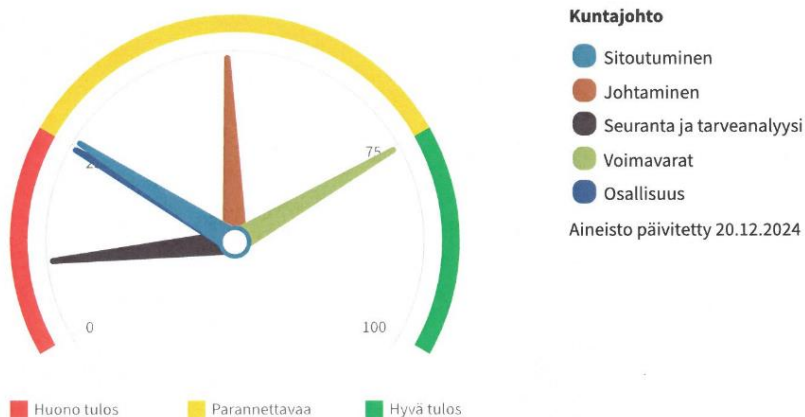
Yhteiset käytännöt kuvaavat, missä määrin yhteisistä toimintakäytännöistä on sovittu.

Osallisuus kuvaa vastuuväestön mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

Muut ydintoiminnot ovat toimialakohtaisesti määritettäviä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ydintoimintoja, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa.

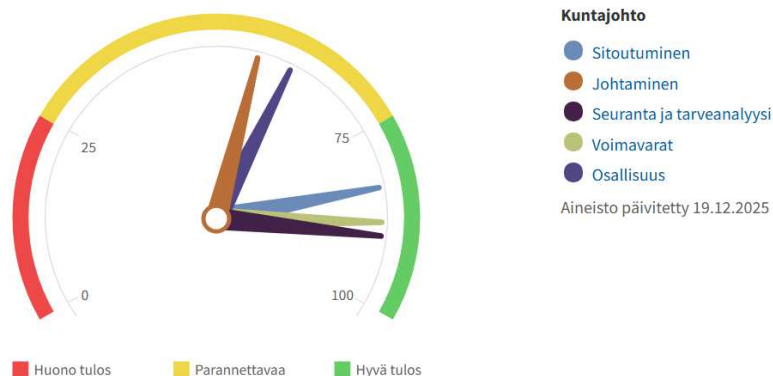
2.3.1 Kuntajohto

Kuntajohto : Kangasniemi 2023

← Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kuntajohto	37	84	85	84	83
Sitoutuminen	26	73	93	68	83
Johtaminen	49	67	54	75	86
Seuranta ja tarveanalyysi	10	90	100	100	90
Voimavarat	75	100	100	88	79
Osallisuus	25	92	79	92	77

Kuntajohto : Kangasniemi 2025

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kuntajohto	75	76	84	70	87
Sitoutuminen	83	81	73	62	87
Johtaminen	56	83	83	94	87
Seuranta ja tarveanalyysi	90	50	100	80	95
Voimavarat	88	75	62	62	83
Osallisuus	61	89	100	50	83

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista.

- Vuosittain laaditaan sähköinen hyvinvointiraportti, jossa raportoidaan hyvinvointisuunnitelman toteutumisesta sekä kuntalaisten elintavoista ja niissä havaituista muutoksista.

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.

- Hyvinvointisuunnitelman mittareiksi on valittu THL:n minimietosisältö, jota on täydennetty kuntakohtaisten tarpeiden mukaan. Kunnanhallitus on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman vuodelle 2021-2025 osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua 12.12.2022 §74.

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.

- Tarkastuslautakunta arvioi vuosittain valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa. Hyvinvointisuunnitelma on osa kunnan toimintasuunnitelmaa.

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

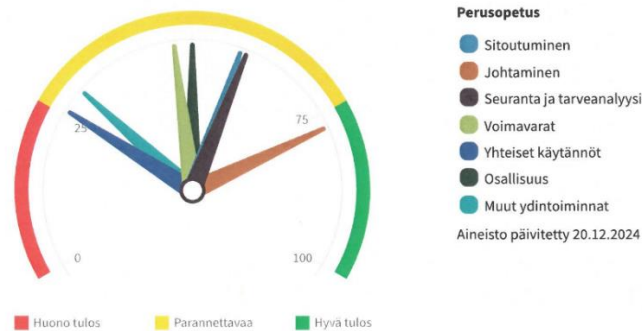
- Kuntaan nimetty hyvinvointikoordinaattori 1.9.2024 alkaen 0,5 htv.

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.

- Säännöllisesti kokoontuvia asukasraateja ei ole. Toimintaa kehitetään ja se sisällytetään hyvinvointityön vuosikelloon vuoden 2026.

2.3.2 Perusopetus (päivittyä keväällä 2026)

Perusopetus : Kangasniemi 2023

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Perusopetus	50	68	73	67	64
Sitoutuminen	58	51	64	58	57
Johtaminen	77	79	87	81	77
Seuranta ja tarveanalyysi	59	76	74	68	63
Voimavarat	47	91	79	92	61
Yhteiset käytännöt	26	75	78	58	72
Osallisuus	50	51	62	46	60
Muut ydintoiminnot	30	54	64	65	57

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein.

- Tarkastus suoritettu syksyllä 2024 kaikissa kouluyksiköissä Kangasniemellä.
- Työpaikkaselvitykset liittyvät THL:n terveys- ja turvallisuuskierokseen.

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa.

- Kaikki poissaolomäärät ovat tiedossa ja tarvittaessa niitä käsittelee oppilashuoltoryhmä.
- Toimintamalli poissaolojen seuraamiseksi ja hyvinvoinnin tukemiseksi on olemassa.

Koulussa on pitkätkä liikuntavälitunnit.

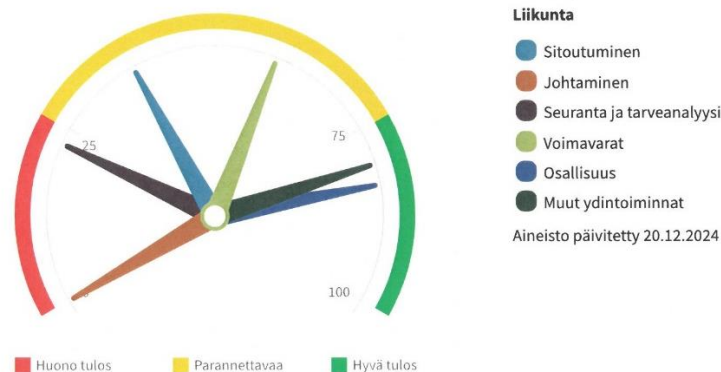
- Kaikissa kouluissa on pitkätkä liikuntavälitunnit.

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.

- Kaikissa kouluissa noudatetaan kouluruokasuosituksia.
- Välipaloja ei ole järjestetty.

2.3.3 Liikunta

Liikunta : Kangasniemi 2024

← Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Liikunta	47	78	55	35	69
Sitoutuminen	38	92	22	35	65
Johtaminen	0	100	89	22	61
Seuranta ja tarveanalyysi	23	67	9	37	72
Voimavarat	59	85	77	56	59
Osallisuus	83	50	100	0	80
Muut ydintoiminnot	80	74	32	58	79

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.

- Lapsille järjestetään vuosittain uimakoulut. Uimakouluryhmiä oli 2.
- Seura ja järjestötoiminta on Kangasniemellä aktiivista.

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.

- Kokouksia oli vuonna 2025 yksi.

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä ja tapahtumia liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.

- Ottis-hockey, koripallovuoro, ikäritoiminta, salibändi-vuoro, lasten liikkari, Siriuksen voimisteluryhmä, lasketteluretki sekä Harrastamisen Suomen malli -hankkeen liikuntaryhmät.

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin.

- Liikuntaan liittyvään päätöksentekoon osallistutaan etukäteen ja kuntalaisia osallistetaan investointien suunnitteluun.

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.

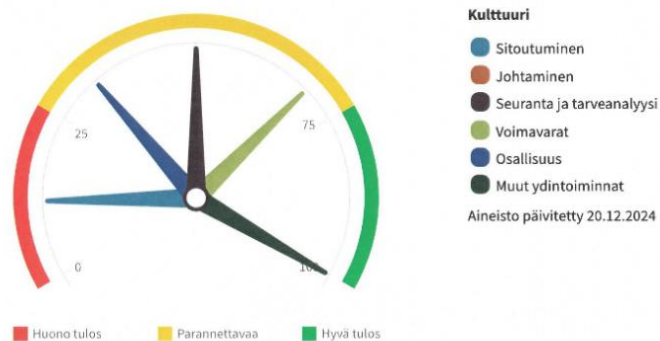
- Kunnassa toimii sivistyksen- ja hyvinvoinnin johtoryhmä sekä lape-työryhmä, joissa käsitellään myös liikunnan edistämistä koskevia teemoja.

Muuta huomioitavaa

- Vuoden 2025 aikana käynnistyi Liikkuva Kangasniemi – Luonnollisesti -hanke.

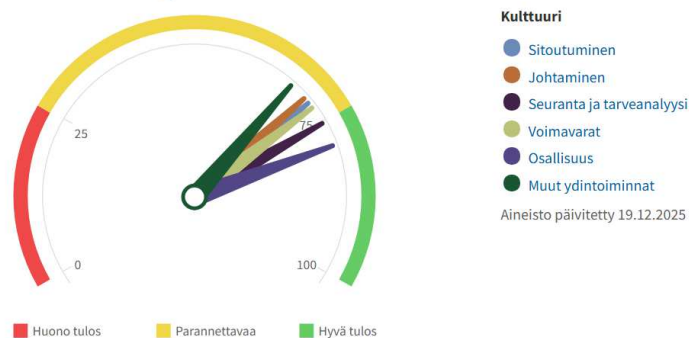
2.3.4 Kulttuuri

Kulttuuri : Kangasniemi 2023

← Pisteet	Kangasniemi	Ikaalinen	Mäntyharju	Siuntio	Koko maa
Kulttuuri	53	57	78	44	72
Sitoutuminen	12	38	72	34	66
Johtaminen	50	38	80	64	72
Seuranta ja tarveanalyysi	50	50	69	12	66
Voimavarat	69	47	73	23	65
Osallisuus	33	100	83	75	78
Muut ydintoiminat	100	69	89	56	82

Kulttuuri : Kangasniemi 2025

Pisteet	Kangasniemi	Ikaalinen	Mäntyharju	Siuntio	Koko maa
Kulttuuri	72	72	77	44	77
Sitoutuminen	71	62	67	23	67
Johtaminen	70	68	80	40	86
Seuranta ja tarveanalyysi	75	75	100	50	70
Voimavarat	72	55	68	49	68
Osallisuus	79	92	92	62	81
Muut ydintoiminnot	67	81	58	42	88

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

- Kunnassa järjestetään paljon matalan kynnyksen maksuttomia tapahtumia. Lisäksi kunnan järjestämien maksullisten tapahtumien hintataso on kohtuullinen. Kunnassa järjestetään myös maksullisia teatteri- ja konserttitapahtumia. Tapahtumien tuominen omaan kuntaan lisää kulttuuritapahtumiin osallistumisen mahdollisuutta.
- Kangasniemellä ei ole kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoimintaa. Kaikukortti ja Kimmoko-ranneke eivät myöskään ole Kangasniemen kunnassa käytössä.

Kehitettävää

- Kulttuuritoimijoiden osallistuminen päätösten vaikutusten ennakkoarvointiin.
- Säännölliset palautekyselyt kulttuuritoimen järjestämisestä.

2.3.5 Hyte-kertoimen toteuma

HYTE-kerroin oli vuonna 2025 61 (2024/51). HYTE-kertoimen toteuma vuonna 2024 on ollut 15,3 €/asukas. Vuonna 2025 HYTE-kertoimen toteuma oli 18,8 €/asukas.

3. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI VUODEN 2025 OSALTA

3.1 Arjen turvallisuuden edistäminen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Lapsiperheille suunnattu avoin toiminta vakiintuu eri toimijoiden yhteistyönä toteuttamaksi monimuotoiseksi toiminnaksi.

Tavoite toimenpiteinä:

Avoimen toiminnan toteuttaminen eri toimijoiden yhteistyönä. Sisällöissä mukana kiusaamisen ehkäisy, liikenneturvallisuus ja ennalta vahvistava toiminta. Toiminnalle luodaan vuosikello syksy, talvi, kevät.

Vuoden 2025 toteuma

Perhetuvan toimijoina ovat olleet MLL Kangasniemen osasto, Kangasniemen ev.lut. seurakunnan lastenohjaaja, kunnan varhaiskasvatuksesta varhaiskasvatuksen sosionomi ja Eloisan työntekijä. Perhekahvila on osa avointa kohtaamispaikkatoimintaa.

Perhekahvila tarjoaa varhaista tukea, ohjausta ja neuvontaa sekä vertaistukea kunnan kaikille lapsiperheille. Kohtaamispaikkatyön tueksi on laadittu mm. avoimen kohtaamispaikan vuosisuunnitelmapohja, jossa on omana osanaan vuosisuunnitelma, toiminta ja tapahtumat, budjetti sekä kriteerit, jotka ovat kansalliset kohtaamispaikkatoiminnan kriteerit.

Perhekeskustoimintaan liittyy kansallisia teemaviikkoja ja teemapäiviä, joita on huomioitu mahdollisuuksien mukaan perhekahvilan toiminnassa. Perhekahvila tarjoaa lisäksi maksuttoman aamiaisen tai välipalan lapsille ja heidän läheisilleen. Perhekahvilatoiminta on vakiintunut. Toiminta on ollut säännöllistä jo useamman vuoden ajan.

Perhekahvila tarjoaa huoltajille mahdollisuuden vertaiskeskusteluille sekä ajankohtaisten asioiden esille ottamiseen. Lapsille järjestetään toimintaa kädentaidoista, musisoinnista ja liikunnasta vaihtuvin teemoin. Vuonna 2025 perhekahvilassa vietettiin esim. äitien- ja isänpäivää, sekä järjestettiin tapaamiskerta ulkona Karhuvuoren laavulla. Kevätkaudella kokeiltiin uutena toimintamuotona ”iltaperhekahvilaa”, tarjoten näin mahdollisuus myös päivätyössäkäyville vanhemmille osallistua perhekahvilaan yhdessä lapsen kanssa. Perheiltä tulleen hyvän palautteen ja uusien perheiden tavoittamisen myötä iltatoimintaa jatkettiin säännöllisesti syyskaudella.

Seurakunta on järjestänyt avoimia kerhoja lapsiperheille kaksi kertaa viikossa, 3–5-vuotiaille päiväkerhon viikoittain, perheiden iltoja kerran kuussa sekä erilaisia tapahtumia vuoden aikana. Myös pyhäkoulu on kokoontunut noin kerran kuukaudessa. Alakoululaisille on ollut viikoittaista kerhotoimintaa kouluvuoden ajan sekä leirejä ja yksittäisiä muita tapahtumia lomaviikoilla.

Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Nuorisotoimi ja oppilashuolto sekä seurakunnat ja työllisyyspalvelut toimivat yhtenä kokonaisuutena nuorten hyvinvointia edistäen.

Tavoite toimenpiteinä:

Nuorisotoimen, oppilashuollon ja koulujen yhteistyötä kehitetään oppilas- ja opiskelijahuollon osana, vastuuhenkilönä on erityisnuorisotyöntekijä. Muina keskeisinä tavoitteina ovat säännöllinen nuorisotilatoiminta sekä koulunuorisotyön ja etsivän nuorisotyön jatkaminen sekä ohjaamotyyppisen toiminnan kehittäminen ja työllisyyspalvelujen toiminnan jatkuminen eri tavoin.

Vuoden 2025 toteuma

Nuorisotoimen kouluyhteistyö on lähdetty rakentamaan uudella tavalla vuoden 2025 aikana. Alkuvuodesta kevääseen jatkettiin välituntitoimintoja kerran viikossa koulunuorisotyön tilassa. Elokuussa käynnistyi koulunuorisotyön kaksivuotinen hanke, jossa palkattiin yksi koulunuorisotyöntekijä yläkoulun arkeen ja nivelvaihteyöhön alakouluihin. Tavoitteena on luoda koulunuorisotyönmalli Kangasniemelle. Koulunuorisotyöntekijällä on omat tilat yläkoululla ja hän on vahvasti läsnä nuorten arjessa. Oppilashuolto ja nuorisotoimi ovat osana koulunuorisotyön ohjausryhmää. Nuorisotoimi on tehnyt tiivistä yhteistyötä oppilashuollon kanssa. Koulunuorisotyöntekijä, yhdessä nuorisotoimen henkilöstön kanssa, toteutti erilaisia oppitunteja, tapahtumia ym. yläkouluilla ja alakouluilla, toiveiden mukaan.

Koulunuorisotyössä keskeistä on ollut ryhmäyttäminen, kiusaamisen ennalta ehkäisy ja kaveritaitojen kehittäminen. Valistava työ oli myös keskeisessä roolissa.

Nuorisotoimesta on edustus yläkoulun ja lukion yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä, joka kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa.

Nuorisotila Ottis on avoinna säännöllisesti maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 15–20. Vuoden 2025 teemana on ollut turvallisuus. Nuorisotoimessa tehtiin yhdenvertaisuussuunnitelma ja aloitettiin tehostetun nuorisotyön suunnitelman valmistelu. Nuorille suunnattuja tapahtumia/retkiä on järjestetty, mm. laskettelureissu Himokselle, Nuoriniemi-piknik, ostosmatka Matkukseen sekä erilaisia pienempiä tapahtumia ja retkiä. Tapahtumien toteuttamisen on mahdollistanut erillisrahoitus ja paikallisten yritysten tuki.

Verkkonuorisotyö on keskeinen osa perus- ja koulunuorisotyötä, alustoina käytetään Snapchattia, Instagramia, Discordia sekä Wilmaa.

Vuoden 2025 aikana yksilövalmentaja ja etsivä kehittivät keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena etsivässä nuorisotyössä oli tavoittaa tuen tarpeessa olevat 15–28-vuotiaat nuoret, jotka haluavat tehdä yhteistyötä etsivän kanssa. Tyypillisesti nuorten tuen tarpeet liittyvät itsenäistymiseen ja oman polun etsimiseen. Työtä tehdään erityisen vahvasti perusopetuksen nivelvaiheessa ja lukiossa.

Etsivä nuorisotyöntekijä on vuoden 2025 aikana toiminut myös nuorisotila Ottiksella nuorisohjaajan työparina, mutta hänen työnsä näkökulmana on etsivä nuorisotyö.

Nuorten yksilövalmentaja siirtyi alkuvuodesta nuorisotoimen alaisuuteen. Yhteistyö nuorisotoimen kanssa syveni. Yksilövalmentaja osallistui nuorisotoimen työyhteisöpalaveriin.

Nuorten yksilövalmentaja toimii hankerahoitteisena kunnan työntekijänä osana Kangasniemen nuorisotoimea. Toimipiste sijaitsee Duunituvalla, jossa työskennellään tiiviissä arjen yhteistyössä myös Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden kanssa. Yksilövalmentajan kohderyhmänä ovat 17–29-vuotiaat työllistymisen tai koulutukseen sijoittumisen tukea tarvitsevat nuoret. Palveluun ei tarvita lähetettä, vaan nuori voi hakeutua valmennukseen matalalla kynnyksellä.

Toiminnan tavoitteena on tunnistaa ja vahvistaa nuoren omia voimavaroja sekä elämässä olevia myönteisiä asioita. Toiminta on yksilövalmentajan toteuttamaa sosiaalista vahvistamista, arjen asioiden tukemista ja elämänhallinnan parantamista. Valmennus tukee nuoren keskeisten elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja toimintakyvyn kehittämistä. Lisäksi tuetaan nuoren

selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa ja vahvistetaan hänen kykyään ottaa vastaan apua tarvittaessa.

Yhteistyöverkostoon kuuluvat paikallinen sosiaalipalvelu, mielenterveys- ja päihdepalvelut, Mikkelin seudun työllisyyspalvelut sekä alueen oppilaitokset ja muut yhteistyökumppanit. Vuonna 2025 yhteistyö erityisoppilaitoksen kanssa on ollut erityisen merkityksellistä. Vahva verkostoituminen on auttanut muodostamaan nuoren tilanteesta kokonaisvaltaisemman kuvan, jolloin tukea on voitu kohdentaa oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hyvän vuoropuhelun ansiosta työnjako eri toimijoiden välillä on ollut joustavaa, ja nuorten yksilövalmentaja on tunnustettu osaksi moniammatillista yhteistyöverkostoa.

Seurakunnan rippikoulutoiminta, isokoulutukset sekä muu kokoava toiminta luovat pohjan seurakunnan järjestämään nuorisotyöhön. Seurakunnan nuorisotyössä priorisointi on hengellisessä sisällössä.

Seurakunnan yhteistyö koulun, kunnan nuorisotyön ja muiden toimijoiden kanssa vaihtuu vuosittain mm. seurakunnan työntekijäresurssien mukaan. Yhteistyötä on tehty mm. erilaisissa tapahtumissa.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Terveellisten elintapojen edistäminen käytännön toimintana.

Tavoite toimenpiteinä:

Elintapaohjauksen kattavuuden selvittäminen ja varmistaminen kunnan, hyvinvointialueen ja työterveyshuoltojen toimintojen yhteistyönä.

Elintapaohjauksen verkoston toiminnan elvyttäminen sekä sen tuottaminen osana tapahtumia ja ryhmätoimintaa.

Vuoden 2025 toteuma

Eloisa

Eloisan perusterveydenhuollossa on Elintapaohjaus -palvelu. Se on suunnattu 18–65-vuotiaille eteläsavolaisille, joilla on suurentunut riski sairastua tyypin 2 diabetekseen.

Elintapaohjauksen tavoitteena on ennaltaehkäistä elintapaliitännäisten sairauksien syntymistä, edistää terveyttä ja tukea arjessa jaksamista. Ohjauksen alussa kartoitetaan asiakkaan lähtötilanne yksilöllisesti ottaen huomioon käytettävissä olevat voimavarat ja omat tavoitteet. Elintapaohjaaja on asiakkaan tukena pitkäaikaisten elintapamuutosten tekemisessä.

Yli 65-vuotiaat voivat osallistua senioreiden elintapaohjaukseen ikäneuvolassa.

Työterveys

Elintapaohjausta toteutetaan työterveyshuollossa jokaisen asiakasyrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Varsinaista yhteistyötä kunnan kanssa ei ole ollut. Yksilötasolla kunnan työntekijöille on toteutettu elintapaohjausta toimintasuunnitelman mukaisesti eli

pääasiassa tietojen antamista, neuvontaa ja ohjausta sekä työfysioterapeutin yksilö- ja ryhmätoiminta.

Työterveydessä toimitaan hyvän työterveyshuoltokäytännön sekä asiakasyritysten toimintasuunnitelmassa sovittujen käytänteiden mukaisesti. Työterveyden kautta voidaan tilata erilaista ohjausta ja neuvontaa elintapoihin mm. ravitsemus, liikunta, uni, päihteet ja tupakointi. Erilliset luennot tms. ryhmäohjaukset tilataan työterveyshuollosta erikseen.

Kunta

Liikuntasihteeri toteuttaa elintapaohjausta kuntosali- ja kuntoliikuntaryhmätoimintojen yhteydessä. Työkäisille ryhmäohjausta on toteutettu 2–3 kertaa viikossa.

Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Yksinäisyyden torjunta

Tavoite toimenpiteinä:

Ryhmätoiminta hankkeiden puitteissa keskustajamassa ja haja-asutusalueella.

Liikkumisen edistäminen ja tukeminen huolehtimalla esimerkiksi aurauksista yleisesti sekä päälysteiden kunnosta kevyen liikenteen väylillä.

Selvitetään mahdollisuus etsivän vanhustyön hankkeeseen.

Vuoden 2025 toteuma

Ryhmätoimintaa on toteutettu Eloisan, Setlementti ry:n sekä evankelisluterilaisen seurakunnan, järjestöjen ja kunnan toimesta.

Kunta on toteuttanut ryhmätoimintaa TarinaTupa-toimintaa kerran viikossa Mäntykankaan alueella.

Haja-asutusalueella seurakunta toteuttaa virkistyspäiviä yhteistyössä kyläyhdistysten kanssa. Haja-asutusalueilla kyläyhdistysten järjestämä toiminta on erittäin merkityksellistä. Yhteisissä kohtaamispaikoissa, kyläkouluilla ja kylätaloilla järjestettävä kyläkahvilatoiminta, liikuntaryhmät, tapahtumat ja muu toiminta lisää yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa osallisuuden.

Liikuntasihteerin järjestämä ryhmätoiminta kohdentuu kaikenikäisille.

Eläkeläiset saavat kuntosalikortin noin puoleen hintaan ja 70 vuotta täyttäneet maksavat kuntosalikortista 20 €/v.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöillä on omia liikunta- ja kuntosaliryhmiä, jotka kokoontuvat viikoittain.

Kaikenikäisille kohdennettuja paikkakunnan liikuntamahdollisuuksia ovat mm. Kapan harrastevuorot sekä Kalskeen kuntorastit.

Kunta tukee erityisryhmien ja järjestöjen liikuntaryhmiä antamalla tilat heille veloituksetta käyttöön.

Kaavateiden ja kevytväylien hoito on toteutunut alueurakan laatuvaatimuksen mukaisesti.

Eloisan ikäneuvolassa saa ohjausta ja tukea mieltä askarruttaviin terveyteen, sairauteen ja arjessa jaksamiseen liittyviin kysymyksiin. Ikäneuvolassa painotamme ennaltaehkäisyä, varhaista tukea ja ongelmien tunnistamista. Kangasniemellä on ollut vuonna 2025 ajanvaraukseton terveydenhoitajan/sairaanhoidajan vastaanotto keskiviikkoisin klo 8–10.

3.2 Hyvän elämän edellytysten luominen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite valtuustokaudella kohdistuu vapaa-ajan harrastusten tukemiseen ja edistämiseen.

Tavoite toimenpiteinä:

Vapaa-aikatoimen, varhaiskasvatuksen, opistojen sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteistoiminta harrastusten saavutettavuuden edistämiseksi sekä harrastusten taloudellinen tukeminen kunnan toimesta edullisten käyttömaksujen ja avustusten kautta. Toimintaan sisältyy myös koululaisille suunnattu kerhotoiminta.

Vuoden 2025 toteuma

Kunnan varhaiskasvatus toimi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tiedottamalla Daisyn sähköisellä ilmoitustaululla varhaiskasvatuksen asiakasperheitä erilaisista harrastusmahdollisuuksista, sekä järjestettävistä tapahtumista ja toiminnasta.

Harrastamisen Suomen malli -hankkeessa toteutettiin vuonna 2025 yhteensä 12–14 viikoittaista kerhoa. Kerhoihin osallistui noin 140 peruskoululaista.

Kunta tuki vuonna 2025 kahdeksantoista yleishyödyllisen järjestön toimintaa. Lisäksi määrärahojen puitteissa myönnettiin kohdeavustuksia.

Vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä eri järjestöjen kanssa.

Puulan seutuopiston järjestää yleisen opetussuunnitelman mukaista taiteen perusopetusta käsityössä ja kuvataiteessa 6–16-vuotiaille. Kangasniemellä taiteen perusopetuksen kursseja toteutettiin 6 ja niihin osallistui 42 henkilöä.

Mikkelin musiikkiopiston sivutoimipiste järjestää musiikin opetusta Kangasniemellä. Tilastointipäivän 20.9.2025 mukaan perusopintoihin osallistui 31 ja lisäopintoihin 3. Muskariin osallistui 13 ja soitinvalmennukseen 8. Opetustunteja Kangasniemen toimipisteessä vuoden 2025 aikana annettiin varhaisikäisille 245 tuntia ja varsinaisiin opintoihin 1482 tuntia. Opetusta annettiin yhteensä 1727 tuntia.

Junnuklubi kokoontui nuorisotilalla 25 kertaa vuoden 2025 aikana. Se on tarkoitettu 5.–6. luokkien oppilaille.

Lapsille suunnattuja koko perheen elokuvia oli vuoden 2025 aikana useita.

4H tarjoaa edullista harrastustoimintaa lapsille ja perheille.

Eloisa järjestää neuvolan lakisääteiset terveystarkastukset. Eloisan tehtävänä on myös perheiden terveyden edistäminen ja yhteistyö eri verkostojen kanssa. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat olleet koko vuoden mitoituksen mukaiset.

Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite: Nuorisotoimen toimintaedellytysten turvaaminen siten, että jokaisella nuorella on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajan viettoon ja että nuorisotoimi ja koulu pysyvät sujuvaan yhteistoimintaan.

Tavoite toimenpiteinä:

Nuorisotoimen perusrahoitusta ylläpidetään ja nuorisotoimelle haetaan aktiivisesti hankerahoituksia. Toimintaa kohdennetaan koulunuorisotyön suuntaan ja tavoitteena on laaja ikäluokakohtainen kattavuus. Nuorten aikuisten osalta huomiota kiinnitetään työllisyyspalvelujen saatavuuteen.

Vuoden 2025 toteuma

Yläkoululla käynnistyi syksyllä 2024 Some sammu -hanke. Hanke on jatkunut vuoden 2025 ajan. Hankeaika päättyi elokuussa 2026. Hankkeen tavoitteena on ollut luoda kännykättömän yläkoulun toimintamalli, joka jatkuu myös hankeajan jälkeen. Tavoitteena on tukea nuorten hyvinvointia, kannustaa järkevään ajankäyttöön, vahvistaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä, lisätä liikunnan määrää, ehkäistä kiusaamista, parantaa oppimismahdollisuuksia ja ennaltaehkäistä kännykkäriippuvuutta. Kännykättömän yläkoulun toimintakulttuuri on juurtunut hienosti osaksi yläkoulun arkea. Yläkoulu on toiminut kansallisena esimerkkinä kännykättömästä yläkoulusta.

Toimintavälitunteja on lisätty yhteistyössä koulun henkilökunnan, nuorisotoimen, seurakunnan, liikuntasihteerin ja kirjaston kanssa. Nuorten kohtaaminen ja liikkuminen on lisääntynyt välituntien aikana. Yläkoululla ja lukiossa pyörii HYVIS-toiminta. HYVIS tarkoittaa hyvinvointi- ja sporttivalmentajaa. Liikunnanopettajat toimivat tässä roolissa. Toiminta koostuu välitunneista, jolloin kohdataan nuoria, lisätään liikkumista esimerkiksi erilaisten liikuntahaasteiden myötä sekä pidetään HYVIS-vastaanottoa. HYVIS-välitunneille voi tulla juttelemaan mieltä painavista murheista tai esimerkiksi kysymään vinkkiä omaan liikuntaan tai hyvinvointiin liittyen. HYVIS-toimintamallia on tarkoitus jatkaa.

Perusopetuksessa hyvinvointi nähdään kokonaisvaltaisena asiana, joka liittyy osaltaan kaikkien opetukseen. Hyvinvointi parantuessaan palvelee myös oppimiseen liittyviä tavoitteita.

Nuorisotoimi työskentelee kokonaisvaltaisesti alakoulun, yläkoulun ja lukion kanssa. Nuorisotoimen riittäviin resursseihin tulevaisuudessa ja toiminnan vakiinnuttamiseen on kiinnitettävä huomiota.

4H on järjestänyt vuoden 2025 aikana monipuolista toimintaa Kangasniemellä. Kirkonkylässä toimi kokkikerho ja Vuojalahdessa monitoimikerho joka toinen viikko. Koittilan liikkakerho toteutettiin viikoittain.

Kesäleirejä toteutettiin seuraavasti:

Riista- ja kalaleiri, Syysiö, 2.–4.5.2025, osallistujia 12

Ruokakoulu, Kangasniemen kk 2.–6.6.2025, jossa oli leiriläisiä 13

Koittilan päiväleiri, 23.–25.6.2025, osallistujia 8

Vuojalahden päiväleiri 26.6.–27.6.2025, osallistujia 11

4H yrittäjäkoulutuksen käyneitä yrittäjiä on Kangasniemellä kahdeksan. Yrityskoulutukseen osallistui yhdeksän Kangasniemeläistä nuorta. Koulutus sisälsi 6 oppituntia ja siitä sai yhden opintopisteen todistukseen. Yritysjatkokurssille osallistui kaksi nuorta 17.12.2025

Kangasniemen kunta myönsi yrityssetelin kahdelle uudelle 4H yrittäjälle vuoden 2025 aikana.

Kesätyöllistetyille järjestettiin Työt alkavat ja Helppi -koulutus, johon osallistui kuusi Kangasniemeläistä nuorta.

4H:n kautta työllistettiin 13 nuorta vuoden 2025 aikana (viriketyöntekijöinä kaksi, leiriohjaajina kolme, kerho-ohjaajina yhdeksän, videoiden tekijänä yksi, jotkut olleet kahdessa eri tehtävässä).

Kahdeksaluokkalaisille järjestettiin yhteistyössä MetsäGroupin kanssa metsäpäivä 3.9.2025, johon osallistui 52 nuorta.

Ysiluokkalaisille järjestettiin ajokortti työelämään koulutus (21.5.2025 / 42 nuorta) ja metsäreki MetsäFibren tehtaalle, jossa saatiin tietoa metsäalan ammateista ja tutustuttiin MetsäFibren näyttelyyn (19.11.2025 / 41 nuorta).

Tuunaa itse luonnosta -hankkeessa 4H teki yhteistyötä Koittilan koulun kanssa. Hankkeen aikana järjestettiin pajutyökurssi (4.4.2024 / 27 hlöä), vieraslajikurssi ja vieraslajien torjunnat (26.5.2025 / 17 hlöä) ja havutyökurssi (7.11.2025 / 22 hlöä). Samoilla teemoilla toteutettiin kolme yhden päivän kurssia myös aikuisille yhteistyössä Koittilan kyläyhdistyksen kanssa ja niihin osallistui yhteensä 38 henkilöä.

Nuorisotoimi on vastannut kunnan nuorten kesätyöpaikkarekrytoinneista. Vuonna 2025 kunta tarjosi kesätyöpaikkoja yhteensä 33 nuorelle. Nuorten kesätyöllistämisen budjetti oli 20 000 €.

Verkostoitumisen kautta paikallinen palveluohjaus on parantunut merkittävästi. Yksilövalmentajan antama panos on tunnustettu, ja nuorten työllistymissuunnitelmiin kirjataan nyt myös yksilövalmentajan tarjoamat palvelut siinä tapauksessa, että nuori ottaa palvelun vastaan. Työkokeilut ovat suunnitelmallisempia ja tulevaisuuteen suuntautuvia, ja yksilövalmentajan

palveluiden avulla joidenkin nuorten työttömyyden kokonaiskesto on lyhentynyt. Työttömyyteen on voitu reagoida aikaisempaa nopeammin.

Perinteisen lähiopiskelun lisäksi uudet opintotavat, kuten verkko-opiskelu, ovat lisänneet nuorten halukkuutta aloittaa opinnot. Koko opintojen ajan annettava tuki on ollut merkityksellistä, ja onnistuneesti loppuun vietyjä opintoja on suoritettu.

Vaikka pääsääntöisesti nuorten tavoitteet ovat työhön tai opiskeluun suuntaavia, yksilövalmentaja tukee myös nuoria, joiden kohdalla työ tai opinnot eivät ole ensisijainen tavoite. Näille nuorille on kyetty tarjoamaan tarpeenmukaista ohjausta ja ohjaamaan oikea-aikaisesti muiden palveluiden piiriin. Nuoret ovat tarvinneet tukea työllistymiseen, opintoihin, työkokeiluihin ja muihin työllisyyttä edistäviin toimiin, ja näissä yksilövalmentaja on kyennyt auttamaan tehokkaasti.

Yksilövalmentaja tekee myös tiivistä yhteistyötä Etelä-Savon alueen hankkeiden kanssa, kuten Tupa-hankkeen, ja hyödyntää näitä yhteistyömahdollisuuksia nuorten tukemisessa.

Eloisa vastaa koulu- ja opiskeluhuollon lakisääteisistä terveystarkastuksista ja oppilaiden sekä perheiden terveyden edistämisestä sekä koulujen terveellisuuden ja turvallisuuden edistämisestä.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tapahtumat ovat avoimia kaikille ikäryhmille. Elokvatoiminnassa huomioidaan ikärajat.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäiset tavoitteet:

- 1) Työllisyyden edistäminen työllisyyspalvelujen toimesta.
- 2) Työhyvinvoinnin edistäminen kokonaisvaltaisesti (fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen) työpäivien sisällä ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustamalla.

Tavoite toimenpiteinä:

Työllisyyspalvelujen jatkuvuuden turvaaminen.

Työhyvinvointiin liittyvien asioiden ja teemojen ottaminen käsiteltäväksi kunnan omassa toiminnassa ja yritys yhteistyössä sekä alueellisten ja maakunnallisten verkostojen hyödyntäminen tällä saralla.

Kattava vapaa-ajan harrasteopas (fyysinen asiakirja ja verkosta keskitetysti saatavat tiedot).

Vuoden 2025 toteuma

Työllisyyspalvelussa tuotetaan työllisyydenhoidon palveluita sekä kunnalle ja kuntayönantajalle sisäisesti, että ulkoisesti kangasniemeläisille työnhakijoille ja työnantajille. Työllisyyspalveluissa tehdään myös viranomaistyötä, hoidetaan työvoimaviranomaisena asiakastyötä, työllisyyden kuntakokeilun asiakasryhmälle.

Kunnassa on toiminut osa-aikainen kotoutumisen tukihenkilö sekä kotoutumissuunnittelija.

Tyhy-toimintaa järjestettiin kunnan sisällä, mm. kesäfestarit ja pikkujoulut, elokuvalippuja sai käyttää 2 kpl/ vuosi ja Konstan joulu -konserttiin oli mahdollisuus saada lippu. Tämän lisäksi työsuojelullisia asioita kehitetään edelleen. Järjestyksenvalvojakoulutukseen oli myös mahdollisuus osallistua. Riskien arviointia sekä turvallisuusilmoituksien määriä ja käytänteitä on seurattu.

Liikuntasihteeri on toteuttanut kaikille avointa ryhmäohjausta 3–4 kertaa viikossa. Jos liikuntavälitunnit lasketaan mukaan, viikoittaisia ohjauksia on 5–6.

Puulan seutuopisto tarjoaa mahdollisuuksia elinikäiseen itsensä kehittämiseen ja oppimiseen. Puulan seutuopisto järjestää monipuolisesti erilaisia kursseja mm. liikunnasta, kädentaitoihin, vieraisiin kieliin ja kulttuuriin. Vuonna 2025 Puulan seutuopisto kursseja toteutui Kangasniemellä 133 kurssia, joihin osallistui yhteensä 1817 kuntalaista. Kangasniemeläisten netto-opiskelijamäärä oli 563. Tunteja toteutui 4231. Aikuisille järjestettiin myös yksi taiteen perusopetuksen kurssi, johon osallistui 8 opiskelijaa.

Musiikkiopiston kursseille osallistuu myös aikuisväestöä.

Kattava harrasteopas fyysisenä asiakirjana ja verkosta keskitetysti löytyvänä, ei ole kunnan toimesta toteutunut. Lähellä.fi palvelu kautta löytyy melko kattavasti paikallinen harrastustoiminta. Fyysisen asiakirjan ajantasaisuus on merkittävä haaste.

Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite: Kohtaamisten edistäminen: jokaisella ikäihmisellä on mahdollisuus kohdata sekä ikäisiään että muiden ikäryhmien edustajia.

Tavoite toimenpiteinä:

Onnikan reititystä kehitetään suhteessa ikäihmisten matkustamisen tarpeeseen, lisäksi selvitetään mahdollisuus hankerahoitukseen.

Vuoden 2025 toteuma

Onnikan reitit ovat neljään suuntaan eli Hokka, Kirkonkylä, Kutemajärvi, Laitiala–Hännila, Vuojalahti–Luusniemi. Onnikka liikkuu 4 pv/viikko. Kirkonkylän reiteille maanantaisin ja perjantaisin ei tarvita ennakkovarausta, muuten Onnikka varataan edellisenä päivänä kello 18

mennessä kutsutaksina. Reitit muotoutuvat kysynnän mukaan. Kirkonkylän reittiä muutettiin hieman kysynnän mukaan elokuusta alkaen.

Alkuvuonna liikennöitsijänä toimi MIKT Oy ja elokuusta alkaen Taksi M. Laitinen Oy.

Puulan seutuopisto järjestää monipuolisia harrastemahdollisuuksia kaikille kuntalaisille.

Puulan seutuopisto järjesti Kedossa musiikillista ja liikunnallista toimintaa joka toinen viikko. Kirjasto järjestää kulttuurituokioita Kedossa kuukausittain.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöt järjestävät monipuolista toimintaa, tapahtumia ja retkiä.

Kirjasto tarjoaa kirjaston kotipalvelua kuntakeskuksessa sekä ”kirjakassi-palvelua” haja-asutusalueella asuville asiakkaille, jolloin asiakas voi valtuuttaa valitseman henkilön noutamaan kirjat kirjastosta.

Kirjasto tarjoaa myös Celia-äänikirjapalveluja.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tapahtumat ovat avoimia kaikille ikäryhmille. Tapahtuvat tukevat kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisevät yksinäisyyttä.

3.3 Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Lapsien, varhaisnuorten ja lapsiperheiden osallisuusmahdollisuuksia edistetään.

Tavoite toimenpiteinä:

Lasten ja vanhempien osallisuuden edistäminen varhaiskasvatuksen ja koulujen toiminnassa esimerkiksi oppilaskuntien ja neuvottelukuntien aktiivisen toiminnan kautta. Varhaiskasvatuksessa selvitetään mahdollisuutta vanhempien ja lasten osallistamisen lisäämiseen.

Vuoden 2025 toteuma

Varhaiskasvatus

Ryhmien toiminnan suunnittelussa on huomioitu lasten kiinnostuksen kohteet ja toiveet. Toiminnan suunnittelussa on huomioitu myös huoltajien kanssa yhteistyössä tehdyt lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Kangasniemen varhaiskasvatuksessa järjestettiin kevään aikana erilaisia tapahtumia, joihin kutsuttiin perheitä paikalle. Tapahtumien tarkoitus oli luoda me-henkeä ja osallistaa vanhempia. Varhaiskasvatusyksiköissä järjestettiin mm. perheliikuntahetki äitienpäivänä. Keväällä toteutettiin myös varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskysely perheille. Kyselyn tulokset käytiin läpi yhdessä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa ja tuloksista tiedotettiin vanhempia.

Syksyn kehittämispäivän teemana oli turvallisuus. Kehittämispäivän lisäksi järjestettiin ensiapukoulutus koko varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Koulutus henkilökunnalle mahdollistui vanhempien ja varhaiskasvatuksen hyvällä yhteistyöllä, päiväkodin mennessä tavallista aikaisemmin kiinni koulutuksen vuoksi.

Syksyn aikana jokainen varhaiskasvatuksen yksikkö ja ryhmä toteutti omanlaisensa vanhempainillan. Vanhempainilloissa lapsiryhmän henkilökunta kertoi ryhmän toiminnasta, tavoista ja suunnitelmista. Illat mahdollistivat kiireettömät kohtaamiset huoltajien ja työntekijöiden välillä. Huoltajien oli mahdollista esittää omia toiveitaan varhaiskasvatukseen.

Joulukuussa 2025 järjestettiin koko kunnan varhaiskasvatuksen perheille yhteinen liikunnallinen tonttupolku ulkona Karhuvuoren ympäristössä. Tapahtumassa oli mahdollisuus viettää aikaa yhdessä lasten ja muiden huoltajien kanssa, sekä tavata varhaiskasvatuksen johtoa. Perheille oli tarjolla kuumaa mehua, tehtävärasteja, mahdollisuus tavata joulupukki sekä paistaa makkaraa laavulla.

Alakoulut

Lasten ja vanhempien osallisuutta edistetään koulujen toiminnassa oppilaskuntien ja yhteistyötoimikuntien kautta.

Jokaisella alakoululla on oppilaskunta, joiden kautta oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulussa tapahtuviin asioihin. Kalliolan ja Beckerin kouluilla oppilaskunnassa on edustajat ja varaedustajat kaikilta luokilta, ja toimikunta toimii oppilaiden äänenä/vaikutuskanavana koulun henkilöstön suuntaan. Jäsenet on valittu oppilaiden äänestyksellä. Kyläkouluilla oppilaskunnan muodostavat kaikki koulun oppilaat.

Beckerin koululla oppilaskunta on ideoinut lapsen oikeuksien viikolla vanhan ajan kouluun liittyviä teemapäiviä. Lisäksi oppilaskunta on ideoinut vuoden aikana erilaisia tapahtumia ja tempauksia (esim. Talent, ystävänpäiväradio, pukeutumisen teemaviikko), joilla on haluttu edistää kaveritaitoja sekä kiusaamisen vastaista työtä. Lisäksi oppilaskunta on pitänyt koko koulun aamunavauksia, missä on haluttu tuoda näkyväksi oppilaskunnan roolia erilaisten teemapäivien ja tapahtumien järjestämisessä. Oppilaiden osallisuutta edistetään Kalliolan ja Beckerin koulussa myös aktiivisella kummiluokkatoiminnalla, eli isommat oppilaat toimivat pienempien oppilaiden kummioppilaina. Tämä toiminta mahdollistaa positiivisia kohtaamisia lasten kesken, sekä edistää lasten vuorovaikutustaitoja.

Jokaisella alakoululla on oma yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunnan muodostavat kouluvastaava sekä koulun oppilaiden vanhemmista valittu joukko. Yhteistyötoimikunta suunnittelee ja toteuttaa erilaisia tapahtumia, joilla pyritään lisäämään kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Yhteistyötoimikunnat ovat vuoden aikana järjestäneen mm. Myyjäisiä kodin ja koulun päivässä sekä joulujuhlissa, joilla on kerätty rahaa koulun retkitoimintaan.

Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Oppilaskuntatoiminnan ja nuorisovaltuuston toiminnan vahvistaminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston sekä viranhaltijoiden ja toimielimien yhteistyön kehittäminen - säännölliset tapaamiset ja toiminnan julkisuuden edistäminen. Nuorten aikuisten osalta ohjaamotyypin toiminnan kehittäminen.

Vuoden 2025 toteuma

Oppilaskuntatoiminta

Yläkoulun oppilaskunnassa on tänä vuonna 11 oppilasta. Oppilaita on jokaiselta luokka-asteelta. Syyslukukauden alussa vanhat jäsenet haastattelevat 7. ja 8. luokan oppilaita, joista valitaan muutama oppilaskuntaan, joka valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja tiedottajan.

Oppilaskunta on järjestänyt noin kerran kuukaudessa kioskin, johon he itse leipovat etukäteen, hoitavat kahvinkeiton, myynnin ja siivouksen. Saaduilla tuloilla on ostettu esim. eri teemapäivien palkintoja.

Joulua ennen oppilaskunta järjesti joulubingon ja -radion sekä pukeutumisen teemaviikon. Oppilaat ideoivat itse, mitä he haluaisivat järjestää viihtymisen parantamiseksi. Oppilaskunta oli myös yhteistyössä tukioppilaiden kanssa järjestämässä rastimuotoista toimintaa ennen joulua.

Oppilaskunta järjestää kokouksen noin kaksi kertaa kuukaudessa. Oppilaskunta ottaa kantaa esitettyihin uudistuksiin koululla, järjestyssääntöihin tuleviin muutoksiin ja esittää omia ja yleensä oppilaiden esittämiä toiveita koulun toimintaa koskeviin asioihin.

Oppilaskunnan edustajat toimivat myös vieraiden ohjaajina, kun koululle tulee tutustujia kunnasta tai muista organisaatioista. Oppilaskunnan oppilasmäärä vaihtelee vuosittain.

Nuorisotoimi

Osallistaminen on nuorisotoimen perustyömuoto. Nuoret pääsevät vaikuttamaan retkien tapahtumien ym. järjestämiseen.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja osallistuu nuorisotoimen tapahtumiin. Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat julkaistaan kunnan nettisivuilla. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuustossa.

Yhteistyötä laajemmin viranhaltijoiden ja valtuutettujen kanssa tulee edelleen kehittää.

Terveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tekee yhteistyötä koulujen ja muiden terveys- ja sosiaalipalvelujen kanssa sekä verkostoyhteistyötä mm seurakunnan, maahanmuuttajapalveluiden, järjestöjen jne. kanssa.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Osallisuuden edistäminen ja mahdollistaminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Osallisuuskanavan luominen applikaation avulla.

Kirjaston tuottamat kohtaamiskanavat.

Vuoden 2025 toteuma

Liikuntatoimi järjesti seurafoorumin keväällä 2025. Syksyn seurafoorumi peruuntui vähäisen ilmoittautumismäärän vuoksi.

Kunnan nettisivujen kautta kunnalle voi antaa palautetta tai tehdä aloitteita. Kirjastossa on perinteinen palautelaatikko, johon voi jättää palautetta tai hankintapyyntöjä.

Applikaation luominen osallisuuskanavaksi ei ole toteutunut.

Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Ikääntyneen väestön osallisuuden edistäminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Vanhus- ja vammaisneuvoston sekä järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö osallistaminen edistämiseksi.

Ennakoivat kyselyt palvelutarpeesta.

Vuoden 2025 toteuma

Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa on tehty yhteistyötä vuoden 2025 aikana. Vanhus- ja vammaisneuvosto vie kuntalaisilta tulleita ajatuksia ja ehdotuksia eteenpäin.

Vanhustenviikon tapahtuma järjestettiin v. 2025 Kangasniemi-salissa.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöt tukevat ikäihmisten osallistumista ja osallistamista.

Kunta järjestää mahdollisuuden kotiaänestykseen.

Ikäihmisten palveluopas päivitetään vuosittain ja se on saatavilla kunnan nettisivuilta sekä tulostettuna kunnan infosta sekä kirjastosta.

Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisen tiivistelmä on edelleen saatavissa tulostettuna kunnantalon infosta ja kirjastolta.

Kunnan tapahtumista tiedotetaan myös paikallislehdessä.

3.4 Kunnassa toteutettuja yleistä hyvinvointia, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistäviä toimenpiteitä ja toimintoja, jotka kohdistuvat kaikenikäisiin

- Kyläyhdistysten kyläkouluilla ja kylätaloilla järjestämä monipuolinen toiminta on merkittävää. Yhteiset liikuntaharrastukset, kyläkahvilat, ompeluseurat, kulttuuritapahtumat ja retket ovat hyvinvointityötä parhaimmillaan.
- Useilla kyläyhdistyksillä on myös omia WhatsApp-kanavia. Yhteiset ryhmät ovat tiedottamis-kanavia, mutta merkityksellisiä yhteydenpitovalineita myös erilaisissa poikkeustilanteissa. Naapuriapu ja naapureista huolehtiminen on merkityksellinen osa kyläyhdistystoimintaa.
- Tervaniementien kevyenliikenteen väylän rakentaminen ja katuvalaistuksen uudistaminen lisäävät olennaisesti alueen turvallisuutta.
- Kuntoportaati ja pulkkamäki Karhuvuoreen.
- LähiTapiolan lahjoittamat välkky-suojatievaroitimet kahdessa paikassa Salmelantiellä ja Otto Mannisen tiellä Levälehden tien risteyksessä.
- Puulan seutuopistolla on ollut vuonna 2025 jaossa 85 opetushallituksen myöntämää opinto-seteliä, jonka arvo oli 20 €. Setelit jaetaan opetushallituksen kriteereiden mukaisesti. Niitä ovat mm. maahanmuuttajat, joiden kotikunta on Suomessa, työttömät, henkilöt, joilla ei ole perusopetuksen jälkeistä koulutusta ja jotka eivät kuulu oppivelvollisuuden piiriin, henkilöt, joilla on oppimisvaikeuksia, eläkettä saavat henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä. Opintoseteleitä myönnetään 1 kpl / hlö yksittäiseen kurssimaksuun. Setelit myönnetään hakujärjestyksessä, kun kriteerit täyttyvät.
- Puulan seutuopisto tarjoaa kipinäedun, joka kohdistuu toimeentuloasiakkaille. He voivat osallistua maksutta opiston kursseille, joissa on vapaita oppilaspaikkoja. Etu ei koske taiteen perustusopetusta eikä musiikkikoulua.
- Kulttuuritoimi on järjestänyt vuoden 2025 aikana 11 erilaista tapahtumaa, joihin on osallistunut 889 henkilöä.
- Elokuvateatteri Kangastuksessa oli näytöksiä vuoden 2025 aikana 93 ja niissä kävi yhteensä 2946 katsojaa.
- Kirjasto on järjestänyt vuoden 2025 erilaisia tapahtumia 110 ja niihin on osallistunut yhteensä 3795 henkilöä. Oppitunteja ja käyttäjäkoulutuksia on vuoden aikana järjestetty 84 ja niihin on osallistunut yhteensä 1234 henkilöä.
- Kunta on päivittänyt palvelujaan palvelutietovarantoon, josta ne linkittyvät Eloisan palvelutarjottimelle sekä Sähköiseen perhekeskukseen.
- Kunnassa toimii yksitoista liikunta- ja urheiluseuraa, joiden toimintaan osallistuu runsaasti eri ikäisiä liikunnan harrastajia sekä talvi- että kesäkaudella.
- Liikuntapaikoilla kävijäkertoja on ollut vuoden 2025 aikana n. 145 700.
  - Tehomet Areena 56 894
  - Urheilukenttä 4524 – todellisuudessa paljon enemmän, mutta ongelmana on vain yksi kohta / sensoripari, mistä pitäisi kulkea urheilukentälle
  - Juoksusuora 8618
  - Urheilukeskuksen punttisali (Siperia) 11953
  - Tenniskenttä 782
  - Kuntorata 17594
  - Frisbeegolf 3502

- Kunnantalon kuntosali 12686 (yksittäiset kävijät)
- Kunnantalon kuntosali ryhmät 4200 – arvio perustuu ilmoitettuihin vakiovuorojen ryhmäkokoihin
- Liikuntasalit n. 25000 – arvio perustuu ilmoitettuihin vakiovuorojen ryhmäkokoihin
- Yhteensä n. 145 753

3.5 Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi vuonna 2025

Arjen turvallisuuden edistäminen

Perhetupatoiminta on vakiinnuttanut asemansa ja se toimii säännöllisesti useamman toimijan yhteistyönä.

Koulunuorisotyö on vakiintunut ja oppilashuollon kanssa tehtävä työ on tiivistynyt. Yksilövalmentaja ja etsivä nuorisotyöntekijä tekevät yhteistyötä perusnuorisotyön kanssa.

Elintapaohjausta tarjotaan työikäisille Eloisan, työterveyden ja kunnan toimijoiden kautta.

Kunnassa tarjotaan ikäihmisille monipuolisesti matalan kynnyksen ryhmätoimintaa. Liikunnan harrastamista tuetaan edullisilla käyttömaksuilla ja maksuttomalla tilojen käytöllä.

Hyvän elämän edellytykset

Kunnassa on mahdollisuus harrastaa monipuolisesti. Harrastamisen Suomen mallin harrastusryhmät kokoontuvat heti koulupäivän jälkeen. Puulan seutuopisto, Mikkelin musiikkiopisto, 4H sekä monet eri liikuntaseurat tarjoavat harrastamisen mahdollisuuksia.

Kunta tarjoaa nuorille kesätöitä. Työllisyyspalveluiden saatavuus on muuttunut.

4H tarjoaa nuorille myös monipuolista tukea mm. työllistymiseen liittyen, sekä työllistää paikallisia nuoria.

Tyhy-toimintaa kunnan sisällä toteutetaan yhteisesti pari kertaa vuodessa. Yksiköissä on myös omia tyhy-tapahtumia.

Ehkäisevän päihdetyön työrukkasena toimiva työryhmä kokoontui seitsemän kertaa vuonna 2025. Ehkäisevää päihdetyötä kohdennetaan kaikenikäisiin. Tavoitteena on seurata paikallista päihdetilannetta ja uusia, esille nousevia ilmiöitä. Tavoitteena on tiedottaa ilmiöistä ja käydä sekä ylläpitää faktoihin perustuvaa keskustelua. Muita keskeisiä tehtäviä ovat EPT-työn osaaamisen vahvistaminen (koulutukset), käytännön toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä Eloisan kanssa.

Onnikan käyttö kysynnän mukaan on ollut toimivaa.

Osallistavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Varhaiskasvatus huomioi toiminnassaan lasten kiinnostuksen kohteet. He tekevät myös tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa ja perheitä kohdataan erilaisissa tapahtumissa. Vanhempainil-lat mahdollistavat myös kiireettömät kohtaamiset.

Alakoulujen oppilaskunnat toimivat oppilaiden äänenä henkilöstön suuntaan. Yhteistyötoimi-kuntiin kuuluu kouluvastaava ja oppilaiden vanhempia, jotka yhdessä suunnittelevat erilaisia tapahtumia.

Yläkoululla toimii myös oppilaskunta, mikä ottaa kantaa mm. kouluilla tapahtuviin uudistuk-siin.

Nuorisovaltuustolla on mahdollisuus toimia nuorten äänenä myös valtuustossa. He suunnitte-levat tapahtumia nuorisotilalle yhteistyössä nuorisotoimen kanssa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli ikäihmisten ja vammaisten äänenä toimimisessa on kes-keinen.

Kuntalaisille ei järjestetä säännöllisesti avoimia keskustelutilaisuuksia.

4 EHKÄISEVÄÄN PÄIHDETYÖHÖN LIITTYVÄT TOIMENPITEET 2025

4.1 Ehkäisevä päihdetyö

Kangasniemen kunnanhallitus on (20.12.2021, § 306) nimennyt ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavan toimielimen. Siihen on nimetty kunnasta

- sivistys- ja hyvinvointijohtaja
- kirjaston johtaja
- varhaiskasvatuksen toimialan edustaja
- opetuksen toimialan edustaja
- nuoris- ja liikuntatoimen alojen edustaja

Ryhmää täydennetään nimeämällä siihen työllisyyspalvelujen edustajana työllisyyskoordinaattori, minkä lisäksi kunnanhallitus nimeää työryhmään oman edustajansa ja pyytää vanhus- ja vammaisneuvostoa ja nuorisovaltuustoa nimeämään siihen omat edustajansa sekä pyytää Essotea (nykyisen Eloisan) nimeämään työryhmään päihdetyön parissa työskentelevän asiantuntijajäsenen.

Kangasniemen kunnan ehkäisevän päihdetyön työrukkanen toteuttaa käytännössä tapahtumia ja toimenpiteitä Kangasniemen kunnassa. Työryhmä kokoontui vuonna 2025 seitsemän kertaa. Työrukkasen toiminta oli suunnitelmallista ja moniammatillista.

Työryhmässä olivat edustettuina:

- Eloisan jalkautuvan päihdetyön työntekijä
- Nuorten yksilövalmentaja
- Hyvinvointikoordinaattori
- Nuorisosihteeri
- Liikuntasihteeri

Työryhmän jäsenistä yksilövalmentaja ja hyvinvointikoordinaattori osallistuivat Kangasniemen kunnan edustajina Etelä-Savon alueelliseen ehkäisevän päihdetyön verkostoyhteistyöhön (KH 17.6.2024, § 151). Kangasniemeltä oli edustaja mukana Etelä-Savon EPT-treffeillä neljässä tapaamisessa vuoden aikana. Tapaamisissa käsiteltiin ajankohtaisia ilmiöitä, ehkäisevän päihdetyön kehittämistä sekä alueellista tilannekuvaa.

4.2 Tiedottaminen

Paikallinen ehkäisevä päihdetyö toimii kunnassa mahdollistavana ja verkostoivana asiantuntijatoimijana, jonka rooli painottuu tiedon kokoamiseen, koordinointiin ja välittämiseen. Se toi kunnan verkkosivuilla ja ilmoitustauluilla niin ammattilaisten kuin kuntalaisten tietoon eri järjestöjen ja yhteistyötoimien järjestämiä sekä yhteistyössä toteutettuja webinaareja ja koulutuksia. Näin vahvistettiin ajantasaista tiedon saavutettavuutta ja osallistumismahdollisuuksia kunnassa. Ehkäisevän päihdetyön työryhmä toteutti kunnantalon aulaan hyvinvointiaiheisen esitelineen, johon koottiin monipuolisesti erilaisia hyvinvointiin, terveyteen ja arjen hallintaan liittyviä julkaisuja kuntalaisten saataville.

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä tiedotti teematapahtumista ja kampanjoista monikanavaisesti julistein sekä kunnan Facebook-julkaisuilla. Vuoden 2025 ehkäisevän päihdetyön teemaviikkojen osalta viestintää kohdennettiin suunnitelmallisesti eri kohderyhmille.

4.3 Kampanjat, tapahtumat ja tilaisuuden vuoden 2025 aikana

Työryhmä osallistui kunnan verkkosivujen kehittämiseen. Yhteistyössä laadittiin ”Tukea huoleen – apua kriisiin” -sivukokonaisuus, jonka tavoitteena on helpottaa kuntalaisten avunsaantia ja ohjata oikea-aikaisen tuen piiriin.

Huhtikuussa tehtiin päätös jalkautuvan nuorisotyön käynnistämisestä yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Toiminnan suunnittelu ja perehdytys toteutettiin kevään aikana.

Jalkautuva nuorisotyö aloitettiin toukokuussa 2025. Toiminnan tavoitteena on kohdata nuoria heidän omissa toimintaympäristöissään, vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä sekä tarjota varhaista tukea.

Kunnassa järjestettiin ex-jääkiekkoilija Marko Jantusen luento päihderiippuvuuksista. Tilaisuus toteutettiin kahtena kokonaisuutena eli päivätilaisuus yläkoululle ja lukiolle sekä avoin yleisötilaisuus illalla.

Tilaisuuden tavoitteena oli lisätä tietoisuutta päihderiippuvuuksista ja niiden vaikutuksista sekä tarjota kokemuksellinen näkökulma aiheeseen.

Kangasniemellä huomioitiin Hakematta paras -kampanja jakamalla kuntalaisille tietoa ja materiaalia teemaan liittyen.

Savuton viikko -teeman aikana toteutettiin vape-näyttely kirjastossa. Näyttelyn tavoitteena oli tuoda esille tupakointivälineiden laaja kirjo, tuotteiden markkinoinnin kyseenalaiset piirteet ja käytön terveyshaittojen laajuus.

Kynttilätapahtuma järjestettiin tieliikenteessä vuonna 2025 menehtyneiden muistolle. Tapahtuman yhteydessä jaettiin heijastimia sekä muistutettiin turvallisesta liikkumisesta liikenteessä. Tilaisuudessa yhdistyi muistaminen ja ennaltaehkäisevä turvallisuusviestintä.

Lokakuussa toteutettiin kohdennettu hyvinvointikysely 18–29-vuotiaille nuorille aikuisille. Kyselyn tavoitteena oli saada ajantasaista tietoa kohderyhmän hyvinvoinnista, arjen haasteista sekä mahdollisista päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin liittyvistä ilmiöistä.

Vanhusten viikolla tarjottiin tietoa turvallisesta lääkehoidosta sekä alkoholin riskikäytöstä ikäihmisillä. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta lääkkeiden ja alkoholin yhteisvaikutuksista sekä tukea turvallista ja terveellistä arkea.

Marraskuussa järjestettiin kolmen illan luentosarja ”Puhetta ihmiseltä ihmiselle” yhteistyössä Virikeri:n kokemusasiantuntijoiden kanssa. Tilaisuuksissa käsiteltiin päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyviä teemoja kokemustiedon näkökulmasta. Marraskuussa järjestettiin myös kokemusasiantuntijan luento peliriippuvuudesta kunnan lukioikäisille.

4.4 Yhteistyö Eloisan kanssa – Vinkki-terveysneuvonta

Kangasniemen kunta toteutti yhteistyössä Eloisan kanssa Vinkki-terveysneuvontaa kerran kuukaudessa. Terveysneuvonta on haittoja vähentävää päihdetyötä.

Terveysneuvonnan lainsäädännölliset perusteet:

- Kansanterveyslaki (66/1972)
- Terveystieteiden tutkimuslaki (1326/2010)
- Tartuntatautilaki (1227/2016)

5 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT

- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Etelä-Savon maakunnallinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
- Etelä-Savon lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja sen paikallinen osuus
- Kotouttamisohjelma
- Kriisisuunnitelmat
- Oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmat
- Osallisuusohjelma
- Pelastussuunnitelmat
- Turvallisuussuunnitelma
- Työterveyshuollon toimintasuunnitelma
- Työhyvinvointisuunnitelma ja työturvallisuussuunnitelma
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat

6 RAPORTIN VALMISTELUN AIKANA KUULTUJA ASiantuntijoita

Aalto Harri, vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja
Blomberg Eeva, varhaiskasvatuksen johtaja
Brandt Markus, liikuntasihteeri
Hurmerinta, Laura, nuorisotyönohjaaja, Kangasniemen ev.lut. seurakunta
Iltanen Mikko, ILM (matematiikka, fysiikka, kemia)
Juntunen Maisa, Koittilan seudun kyläseura
Jyrinki Joel, nuorisosihteeri
Karjalainen Klaus, alakoulujen rehtori
Kiviaho Hanna, LiTM (liikunta, terveystieto)
Lahikainen Marita, Geriatrisen arviointiosaston ja Sote-aseman vastaanoton palveluesihenkilö, Eloisa
Laitinen Kiti, lastenohjaaja, Kangasniemen ev.lut. seurakunta
Lankinen Jaana, yksilövalmentaja
Lauttaanaho Jaana, toiminnanjohtaja, Pieksämäen seudun 4H-yhdistys ry
Lyyra Heidi, Mikkelin musiikkiopisto
Manninen Kalle, kunnaninsinööri
Mälkki Merja, yläkoulun ja lukion rehtori
Ruusupuro Paula, markkinointisihteeri
Tanttu Ulla, Vaimosniemi-Reinikkalan kyläyhdistys
Tyni Markku, rehtori, Puulan seutuopisto
Tyrväinen Henna, Eloisa

7 VUOSIRAPORTIN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Hyvinvointityöryhmä 5.3.2026

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Nuorisovaltuusto

Kunnanhallitus

Lape-työryhmä

Kunnanvaltuusto

Vanhus- ja vammaisneuvosto

Tarkastuslautakunta